
E. Hem svarer:

SPRÅKSPALTEN

ERLEND HEM

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med., fagsjef og redaktør for Tidsskriftets språkspalte.

Ordet absens brukes på litt ulike måter av leger, og Karl Otto Nakken mener at det er uheldig. Det er lett å være enig. Fagord har jo sin betydning nettopp ved at de skal være entydige og klart definerte.

Absens på latin betyr fravær (1). Vi kjenner det igjen i uttrykk som *in absentia*, dvs. at man er fraværende, særlig i sin egen rettssak. Slik er det også i engelsk. *Absence of mind* betyr åndsfraværelse (2).

Absens brukes ikke så mye i norsk dagligspråk. Det står ikke i *Bokmålsordboka* eller *Nynorskordboka*. Det er over hundre år siden Arne Garborg (1851-1924) skrev i dagboken sin om det han kalte et tydelig tilfelle av «mental absens» da han dro av sted for å hente posten, men hadde glemte hva han skulle da han kom frem (3). Nå for tiden har jeg av og til hørt det brukt humoristisk, som når noen vil unnskyldes seg for uoppmerksomhet i møter: «Jeg hadde en liten absens».

Ordbøkene bekrefter den uklare medisinske bruken som Nakken omtaler. I en medisinsk ordbok står absens forklart som «kortvarig (sekunder - minutter) tap av bevisstheten, særlig ved epilepsi» (4), mens et annet sted står en enda videre definisjon: «Kortvarig tap av bevissthet som kan inntre ved tretthet eller som effekt av sovemidler eller alkohol. Absenser forekommer også ved visse former for «epilepsi»» (5). Det brukes altså i en langt bredere betydning enn bare ved epileptiske anfall.

Absens kan kort sagt bety minst tre ting: som et ord for fravær, om kortvarig bevissthetstap og en bestemt form for epileptiske anfall. At et ord har flere betydninger greier vi stort sett å håndtere, men i dette tilfellet blir det vanskeligere, ettersom absens kan bety både bevissthetstap generelt og bevissthetstap under en spesiell type epileptisk anfall. Ofte må vi da presisere hva vi mener, for eksempel absensepilepsi, slik man også gjør i engelsk (2), og ellers følge Nakkens gode råd om å bruke mer beskrivende ord, slik som *episoder med fjernhet, manglende kontakt, redusert bevissthet* etc.

LITTERATUR

1. Absens. (14.2.2009). I: Store norske leksikon. <https://snl.no/absens> (17.3.2017).
2. Absence. I: Oxford English Dictionary. www.oed.com/view/Entry/645 (17.3.2017).
3. Time S. Arne Garborg om seg sjølv. Bokklubbens biografiserie. Stabekk: Den norske bokklubben, 1988: 187.
www.nb.no/nbsok/nb/69dff52447a48c9d3f31efd55a63cda8.nbdigital?lang=no#190 (17.3.2017).
4. Nylenna M, red. Medisinsk ordbok. 7. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2009: 11.
5. Egidius H. Psykologisk leksikon. Oslo: Aschehoug, 2000: 10.
www.nb.no/nbsok/nb/34e3eb95e6b679c6a43994edd75bc996.nbdigital?lang=no#9 (17.3.2017).

Publisert: 22. august 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0447
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.